

СПІВВУЧНО

Про дискусію в " Зустрічах " важко говорити. А то за рідко появляються, а то трактовання тем нецікаве, а то хтось не насмілився, а то немає традиції. У нас сперечаються, інколи вогнепально, іноді зі збереженням " англійського " спокою. З відгуками на статті в студентському часописі, також можеш познайомитись в українських каварнях нишком – тишком, по куточках, або у Варшавській " Алі – Бабі ", отже елітарно, або " засекречено ". Таким шляхом і довелося почути думки про третій номер. Немов би лаяймотивом провивався вислів про всезнайкуватість авторів, про задивлення на вершок свого носа, брак знання про минуле своєї громади /сьогодення також /. Цей критицизм декого дратує, декого доводить до здвигнення плечима й цього трафаретного : " вчитись вам, діти ". І таки справді вчитись, не галасати, а побутово просиджувати в бібліотеках на високошкільних курсах та наїдатись мудрості вселенної в мудреців вікових. Таки вчитися вам ! / нам, нам /

Думаючи над почутим в оцих каварнях знову хотів ствердити, що у нас велика прірва поміж окремими поколіннями. Писалося про це, багато говорить і Ігор. Наш шеф наполегливо шукає наступника. З ним то справді буде невідраднo, бо ж де знайдеться заручинець з залізницею ? А виявляється, такі форми праці необхідні, а на автомашину організації не стати, на вертоліт поготів. Залізницею та й годі ! Прод. на 12 стр.

З
А
С
Т
Р
А
Т
И
4

ЦІКАВІ ПОДІЇ

У червні 1986 р. Крїй Онух представляв Польщу на Міжнародній конференції художників "Стратегії проіснування", яка відбулася в канадському місті Ванкувер. 10 червня прочитав доповідь про інтелектуальну течію в польському мистецтві після II світової війни. 12 червня поставив перформенс в галереї "Pitt International Galleries". 18 червня наступний перформенс у визнаній галереї "Western Front".

З 17 серпня 1986 р. успішно прокотився стежками, шляхами й дорогами Карпатських гір XI студентський мандрівний табір "Карпати"86

25 жовтня 1986 р. у студентському клубі Riviera - Remont / Варшава / відбулася I Загальнопольська зустріч студентів: білорусів, литовців й українців - презентація форм творчості.

8 листопада 1986 р. пройшла післярейдова зустріч "Карпати"86", організована Студентською групою активності Вроцлавської політехніки.

15 листопада 1986 р. успішно прокотився X ювілейний "Ярмарок"86". Присутніх було бл. 1500 глядачів. Пішло в рекорди. Хоч задуматися над рівнем, таки треба. Ювілей, це завершення й перехід в інший етап чи нідіння?

22 листопада 1986 р. в Ольштині врочиство відсвятковано п'ятиліття Української культурної секції СПС при місцевому педагогічному інституті. Це водночас, п'ятиліття організованого українського студентського руху.

ЗУСТРІЧІ - SPOTKANIA. Pismo studentów mniejszości narodowych, nr 4 w języku ukraińskim. Wydaje Rada Naczelna Zrzeszenia Studentów Polskich.

Redaguje kolegium:
Bogdan Nuk (red. nacz.), Elżbieta Pyrz,
Maria Seń, Andrzej Zabrowarny, Ewa Poczta;
opracowanie graficzne: Andrzej Maruszczyk,
Mirosław Maszlanko.

Adres redakcji: ul. Smyczkowa 5)7 p. 55

02-678 Warszawa

Музика

ПОШТАЗУСТРІЧІ

/ ... / Новими у третій "Зустрічах" є дві сторінки присвячені музиці, які позитивно послаблюють монополію історико-публіцистичної "продукції". Статті С. Стефанівського й Володька не позбавлені стурбованості про стан і перспективи "молодої" музики, хоч подеколи Стефанівський наче хитається в послідовному проведенні своїх поглядів.

Стан сучасного естрадного виконавства відомий мені в неповному обсязі, проте мав я змогу почути записи двох ансамблів, які визначили зовсім відмінне ставлення до "естрадного", а саме вже неіснуючої "Хвилі" й "Ордену".

Плівка "Хвилі" записана в Шецинському радіо, в якійсь мірі віддзеркалила спробу виконавців підійти якомога ближче до вимог професіоналізму. Це правильно. Першою ж бо невдачею художнього акту є обмеженість амбіції, заниження своїх можливостей до рівня самодіяльності. У цьому аспекті члени "Хвилі" добились успіху, зате не втекли перед іншим: естетичною перемішаністю. Складається враження нібито все гаразд; є класичний інструментарій, народна пісня, класичне голосоведення, проте їхня музика - це вже не продовження народної традиції. "Хвиля" не була і, мабуть, не хотіла бути еталоном народності, це є par excellence естрадний колектив, якого виток є в художніх досягненнях тріо Мареничів і їм подібних ансамблів.

Перемішаність засобів української народної музики з естетикою сучасного естрадного мистецтва є фальшуванням першого компонента, руйнуванням його духа, це також вияв повного незрозуміння естетичних настанов, які панують.

Прод. на 15 стр.

РІЗМОВА З ШЕФОМ

Унизу поміщасмо інтерв'ю з нашим шефом, в якому старасмось хоч трохи наблизити образ його діяльності, назвати проблеми з якими найчастіше має до діла та пізнати його погляди на вибрані справи. Має воно повністю робочий характер і не претендує на вичерпність та всеохопність.

Зустрічі:— Як довго триває твоя участь в українському студентському русі?

Ігор Шерба:— Спершу треба сказати, що на присутність у названому русі немає рецепта. Як "явився в ньому несподівано навіть для самого себе. Найважливішим чинником було тут моє навчання в Гданському університеті. Воно не дозволило мені стати осторонь нашого життя. Студент, приходячи до Гданська, має в уяві якийсь образ його середовища, проте може виявитися, що не всі там ангели й можна скоро потрапити у "фрустрації". Деякі відчувають себе загубленими, принаймні спочатку. Усім слід тоді докласти всіх зусиль, щоб залучити кожного до нашого життя й діяльності. У мене все пішло гаразд. Як багатьох наших студентів став я членом загальнопольської Ради культури студентів національних меншостей. Наша організація створювалась від "низів". Перший гурток зареєструвався у Варшувському університеті в жовтні 1981р., а потім на ольштинській ВПШ. Саме недавно в Ольштині святкували п'ятиліття організованого українського студентського руху в Польщі. Я в цій "фірмі" вже четвертий рік.

З.:— Що можеш сказати про початки твоєї діяльності. Як виглядає вона зараз?

І.Ш.:— Кілька років тому було нас у Гданську кілька душ, які хотіли, а скоріше були поставлені перед потребою починати щось робити. Справи були тоді складні. Спілка польських студентів щойно починала діяти, йшла дискусія про кшталт оновленого руху. Наші попередники брали участь в цій дискусії, наслідки були такі, що про наші справи було говорено на конгресі СПС й виникла Рада Культури студентів національних меншостей. Організаційно дорога була прокладеною та рішення конгресу треба було ввести в життя. Спершу пропаганда, бо треба було здобути прихильників в студентському середовищі. Часто-густо наші зусилля супроводились питанням: навіщо нам ще одна організація, ви

краще зосередить усі свої сили для діяльності в тому, що маємо тепер. Треба було пояснювати й на ділі доказати, що студентська організація нашому середовищу необхідна. І так покотилося. Мандрівки, зустрічі, наукові сесії, концерти тощо, зрештою зараз усі знають як це виглядає. Почала зростати кількість гуртків, тепер їх сім. Коли я став головою ЗРКОНМ СПС мої дотеперішні тісні зв'язки з Гданськом порвалися. Просто завдання змінилися, їх більше й "різноманітніше".

З.:— Як шеф, що можеш сказати про наш рух? Які його характерні риси?

І.Ш.:— Він дуже молодий, трохи трудно вже тепер його оцінювати, проте можу дещо сказати про окремі явища в ньому. Увесь час шукаємо. Шукаємо нових методів роботи, нових форм і навіть змісту, старасмось оновити колісць існуючі. На жаль у нашій роботі ще багато стихійності, пострілів мимо цілі, діяльність окремих СГА ще не надто розгорнена, контакти з мплоддю обмежені. У "Зустрічах" почалася дискусія про нашу майбутність, про наше місце у світі. Хотів би я, щоб вона тривала й надалі. Треба йти в майбуття, не пасучи задніх. Перш за все перебороти інертність середовища, маю на думці дуже кволе відчуження "подихів" сучасного світу. Усілякі новачі в нас дуже помалу приживаються. В імпрезах забагато штивності, деякі це вже "установи", що живуть власним життям. Мріються імпрези менші, де кожен знішов би щось для себе. Інколи здається мені, що деякі студенти приходять до нас не для того, щоб щось від себе дати, що відчувають таку потребу, але тому, що треба "щось" із собою зробити. Підхід до справи треба змінити. У цій ділянці "егалітаризм" не діє "на позитив", скоріше "приземлює".

З.:— Чому мандрівку "Карпати" визнано імпрезою, яка не підлягає зміні?

І.Ш.:— Не підлягає передусім тому, що це імпреза туристична. Змінити її призначення неможливо. Певні справи можна полагодувати "при нагоді". Наприклад у цьому році ми співробітничали з громадською Комісією охорони пам'яток церковного мистецтва при ТОНЗ у Варшаві. Хочемо це продовжувати, та тій меті цілої мандрівки підпорядкувати не можемо. Виходить, основні засади її незмінні, але список наших туристичних імпрез треба поповнити.

Прод. на наст. стр.

З.:— Професіоналізм, успадкування досвіду це слова, які появились в нашому русі...
І.Щ.:— Й стали його "голосом совісті". Уже від початку. Отже успадкування досвіду. Я відчув це на власній шкурі, бо багатьох справ мені й товаришам треба було вчитись від нуля. Названі поняття існують, як ввимо димо їх у практику— це знов "відчують" наші наступники. Можна запитати, чи зроблено все щоб не допустити до чергової прогалини в нашій діяльності. Тут справи стоять не "особливо", хоч стараємось зробити все, щоб такого не сталося. На черзі професіоналізм. Він є, та не в нас. Всюди все спеціалізується, все сильніше. Проте в нас поширений ідеал людини, яка цікавиться всім і всім займається та... нічого не доводить докінця. Боремось за професіоналізм й поволі добиваємось, якщо не професіоналістів, то людей, які незабаром скажуть своє слово.

З.:— Чи кількість студентів-членів наших СГА є задовільною?

І.Щ.:— Залежить від того як дивитися. Якщо виходити від гігантоманії, то нас малувато. Наша Рада культури не претендує на монополіність, таке навіть і непотрібне, бо такий великан мляво рухається. Треба зате рішити питання участі в русі студентів тих осередків, де немає наших СГА. Найчисленнішими є СГА в Щєціні й Гданську. Нових членів хочемо здобути своєю роботою.

Хочемо, щоб кожен відчув, що він необхідний й що й для нього є в нас місце та цікаві справи.

З.:— Як оцінюєш роль "Зустрічей" ?

І.Щ.:— "Зустрічі" це наш авангард. Хочемо ними ввійти в середовища інших меншостей а також у польське. Тому пропоную випустити один номер по-польськи, в якому були б поміщені статті інформаційно-оглядового характеру. У нас "Зустрічі" повинні бути форумом для дискусії й обміну думок. Уже тепер вони внесли багато нового в наше життя й розкрили очі на багато справ.

З.:— Як уявляєш собі наступний зліт студентів української національності?

І.Щ. — Про зліт неодноразово дискутували. Вирішили не змінювати його засад. Необхідні лише технічні зміни. Праця в комісіях виправдала себе, хоч не всі діють однаково активно. Зліт повинен стати загальним форумом нашого молодого покоління. Треба нам скласти план діяльності на наступний рік, й глядіти, щоб прийняті рішення здійснити. Не може бути пусторожної балаканини. Хоч у нашій дотеперішній діяльності було багато огріхів, то я оптиміст. Думаю, що справи покращають, бо так мусить бути.

З.:— Дуже дякую за розмову.

Інтерв'ю провів Богдан Гук

НА БЕРЕЗІ ЧЕКАННЯ

Хочу написати про нас, молодих українців. Хочу написати тому, що відчуваю як поволі обносить нас довге павутиння ситуації, подій, як обмотує невловимо плин часу. Він доводить до того, що так сильно відчуваємо свою завішеність між двох берегів, бо оба вони, берег минулого і берег прийдешнього все далі й далі від нас. Ми стоїмо на березі чекання. Ось і є наш непокій.

Скільки нас, молодих, почеплених по невидимих селах і містах; скільки нас, які навчаються й працюють; скільки нас? По-суті ніхто не знає, та число йде в тисячі. Одні одними невидимі, лише знаємо про наше існування, та далекі ми від суджень, яке воно. Тут потрібний образ з пташиного льоту, синтез, відчуття єдності в ширшому й найширшому масштабах. Треба врешті-решт запитати й відповісти на питання, що з нами діється?

Повернімо, отже, "хоч у гості" до початку 60-их рр., щоб глянути на одно з так важливих сьогодні для нас питань: питання форми, з перспективи. Рух тих років, спонтанний і радісний, повністю вміщався а форму фольквиступів і підсиленого тільки мікрофоном українського слова. У всьому було "серце на долоні", щирість і прагнення діяти, організувати, пробуджувати. Форма йшла пліч-о-пліч зі змістом і було добре. Усе йшло в кількість, решту доповнювали почуття. Риси такі характерні кожному початкові. Ніхто не дивився на світ, ми самі собі були світом і ніхто не порівнював, бо було добре.

Так пропливли ми через 70-ті рр., не помічаючи, як те, що спершу було живим рухом повільно, з плином часу перетворюється в інертність. Незамітно припхалась грань 80-их рр. і наш опліт почав зупинятись на невидимих

Прод. на наст. стр.

і незрозумілих перешкодах. Найболючіше сприймаємо це ми, молодь. Нам вони найбільш остогидли й нам хочеться їх якнайшкорош подолати.

Та які ми інші від наших ровесників з-перед 20-30- рр. Де ж наше серце на долоні? Ні, я не жалію, що проминули "добрі" часи, не хочу, щоб ми гальванізували мертвяка. Це було б чи не найгірше. Та чи ми нещирі, бо й так можна тепер подумати. Ні, ми теж відверті, тільки вже по-іншому. Ми полонені 70-их рр. приходимо в життя з іншою психікою. Йй-богу, ми інші, дурний, хто не повірить! У нас все зійшло в глибину, в нетрі психіки, яка від того стала дивоглядом. Те з чим обношувались колись наші ровесники й прокричували через мікрофон, усамітнілось десь вглибу нас. Майже замовкло, майже зацікло. Кожен з нас - неприступна фортеця свого "я". Сталося так тому, що форма вияву вижилася, вона надто вже обкатана, наїжджена до знесили. А ми ширі, ширі в нашому обезсиленні й пошуках.

Так-то опинилися ми, молоді, без форми, яка б нас приваблювала. Назрів конфлікт між індивідом а формою. Ми зараз невідготовані до дійсності, яка нас заскочила. А деяким здавалося, що наша громада еволюціонує. Може й таке бути, нехай, та коли так, то напрямом тієї еволюції низхідний, а якщо ні то може й вибираємось нагору, але з відсталістю 50 років. А деякі даліше вважають що, все, вже не скажу йде, а ворухиться, а шкутильгає вперед. Може класичний конфлікт поколінь, може надмірне довір'я до випрацьованих форм, захоплення "беззаперечними досягненнями" старших. Бо ж гляньмо як наше середовище реагує на появу ЧОГОСЬ НОВОГО.

Усі бояться, бо не знають чого від того сподіватися, що воно принесе. Яка підозра до інших починів, яка охота монополізувати. І зрівнялівка, і зрівнялівка, щоб, бач, без якихось кривобачностей, бо вони можуть означати різноманітність, не "так" подуману різноманітність і необачні вихватки молодих. Така запізнена пропаганда "успіху". Може перебільшую, проте воно вже давно всім осточортіло!!! Наведу приклад, наші імпрези, горезвісні імпрези. Власний укрсоус і укрзаціпенілість - ось наші імпрези! Приходимо дивимось, і чи виносимо якесь естетичне враження? Ні. Ми замість того "насолоджуємось" відчуттям, що імпрезу відбули... й обв'язок виконали.

Для відчуття, що нас більше, для абияких слів зі сцени, для самозаспокоєння. Бо ми спромоглися, бо ми стягнулися на "чергову" імпрезузустріч. Ще одна, значить - крок уперед, а так по-суті, що один крок у без-

глуздя! Чи в нас кількість врешті-решт перейде в якість?

Ми вже "добилися" /дуже модне в нас слово / того, що коли щось нового й появиться, то не вміємо йому скласти належної ціни! Так ненароком, зничев'я забуваємо, промовчуємо, бо ж що воно може бути. Був це перехід до питання про дискусію. Замовчуння й "пропаганда успіху" вбивають її. Дискусії немає без різноманітності. Дискусії немає, бо ми зараз на етапі засвоєння гасел. Йй - богу, що ми "гаслові люди", бо навкруг стільки кличів, нового, а ми їх лише чуємо, проходячи собі байдуже. Це помилка, напростима помилка! Як можемо дискутувати, якщо не вміємо реагувати?

Молодь - це багато років майбуття. Чи хто-небудь із нас зацікавлений в подальшому перебуванні в оцьому тупику? Треба вибирати. Можна надалі нібито еволюціонувати /читай: чапати/ з нашою відсталою на півстоліття еволюцією. І більш або менш уміло підбирати аргументи на оправдання такого кроку. Більш або менш уміло приховувати справжній образ ситуації. І забрехатися докінця і

запити під сценою наступного фолькорганізуемого фестивалю з ніжною думкою про правильність рішення. Можна теж, це другий вихід, вивільнити вуха від глушників, виїняти контактні лінзи, що орієнтуються на рожевість зображення й сприйняти дійсність. Аргументом за таким вибором є сама дійсність. Може врешті реальна, справжня. Ситуацію маємо таку, що вибирати між названими можливостями неминуче.

Тепер на чергу стає питання чи зміст речень, які описують друге рішення це програмність чи щирість. Або інакше, просто, звідки таке береться /облуд нашептав, сорока на хвості принесла/, чи є потреба, щоб таке писати. Відповіддю нехай будуть мої судження про психічний стан молодого покоління.

Почну з "начала". Батківська хата й спосіб виховання. Основним принципом виховання, якого додержувались наші батьки, це назву її так, "засада заперечення". Бо так виховувати було найпростіше й, зрозуміймо, тільки на те вони були спроможні. Названа засада оформила нас такими, якими зараз і є. Якими? Так обережно прицілювшись то обмеженими, замкнутими, однонапрямними. А ми з тим помирилися. Щоб не втратити таких себе, густо захищаємось перед будь-яким впливом. Непокоїмось, бо то не наше" Обвантажени невидимим баястом щодуж стрибаємо в мрії, пірнаємо в "тількиспівання" при вогнищах, яке вбиває в нас думку, або прикриваємо тим її квалітет, миршавість.

Кожен знає ті смішні розмови про "смі-

Прод. на наст. стр.

шні" ситуації, в яких доходило до зіткнення двох дійсностей: нашої й тієї другої. Ми нібито байдуже сміємося з того, що хтось не "хапав" по-українськи й сказав, що перекидаємось по-белгарськи, що хтось не знав де Київ, або прискіпливо цікавився нашими анатомноколеристичними особливостями. Це укрмазохізм, котрий весь час за нами ходить. А нам з ним добре, бо він допомагає бути іншим. Нацменський укрмазохізм.

Які ж ми одноманітні. Чи бачите скільки між нами "наших" стереотипів, у поведінці, системі цінностей, в способі сприймання світу. Страх і комплекс меншевартості батьків ми підмінили "своїм" внутрішнім самобичуванням.

Сильно відчуваємо, усвідомлюємо нашу відмінність. А втім, чи пішли ми крок далі й запитали: відмінні значить які? Ось і заковика, ось труднація, бо це наказує осмислювати свою "іншість". На мою думку, назване відчуття в нас дуже туманне, неясне, отже безякісне. Нуль з яким обношуємось, немов дурний з мальваною торбою. Це наш неспокій і хвилювання.

Розмови, вже від кількох років розмови. Одні жаліють, що відірвані від традицій, чужомовні. Здається їм, що коли б проросли від корення все було б гаразд. Журяться, звинувачують себе й світ. Зовсім непотрібно, бо треба їм відчутти, що вони тут і тепер, і повинні творити себе і від себе такими, якими є. Сполучною лінією буде їхній непокій. Інші знають звідки походять і в тому вбачають причини маразму, "бо в нас так завжди" така,

хіба, надмірна детермінованість традицією /своєрідною/. Ледь-ледь тягнемось, неспокій, відчуття зламності моменту, думки як бути, як довго те буде тривати. Мацаки дійсності напосілися загнуждати нас, та борсаймось міцніш, енергічніш, бо років через кілька втратимо й такий свій образ. Усе стане безбарвно-прозорим.

Схвильвані нашою відмінністю, не знаємо що з нею робити й що робити.

Найгірше є те, що ми всі сили відводимо на оборону, на постійне відстоювання своєї неправильно усвідомлюваної відмінності. Це вбиває в нас творчість, інвенцію. Підпряжимо оте "ми інші" до дійсності заради її самої, добре йти разом з нею, хай дійсність стане нашою відправною точкою в усіх починах. Переосмислимо власне буття в напрямку свободного, безкатегоріального, широкого розвитку. Навіщо стільки тактик? Нехай дійсність помагає творити, тоді створимо речі, які будуть в ній вміщатися. Вистачить хоч трохи розплющити очі, щоб побачити, що наш час - це час широї творчості, нестримної. /от тобі гасла, декадант врешті-решт і розкричався/ Навчимося бути ширими, не продовжуймо, не оглядаймось! Якщо так не станеться, то згоримо, то збожеволіємо. Загубимося в дійсності навіть тій з-перед півстоліття. Нам треба творити, створювати. Поборім наш нацманський наспокій, бо всіх поведуть до психушки!!!

Богдан Гук

УТІНІ ВИШНІВОВОГО САДКА

Коротку розмову, яка внизу, не легко вдалося провести. Співрозмовник є молодого людиною. Належить до цієї частини молоді, яка спромоглася думати й оцінювати по-іншому.

Зустрічі: Чи можеш себе якось представити, може точніше, назвати, цебто, в твоєму випадку, зарахувати до хіппі, панків?

Петро: Не хочь себе називати, хіба тому, що всяка назва була б тут спрощенням. Кожна людина відмінна. Видавати себе за хіппі або панка дуже легко, але, по-моєму, був лише

один правдивий панк, який щось сказав а мільйони це понесли. Кожен по-своєму. Спочатку приваблювали мене хіппі. Усе було дуже файно. Хотілося миру, говорилося про любов до всіх і між усіма людьми. Потім стало цього не хватати. Я зрозумів, що кожна людина несе в собі якесь лихо.

З.: Так, що далі робити?

П.: Маю надію, велику надію, що люди врешті-решт почнуть з собою якось говорити, якось розумітися, бо якщо ні, то все піде з димом.

Прод. на наст. стр.

З.: Ти українець, скажи як складаються твої а, по суті, ваші взаємини з рештою нас, бо ж здається мені, що вже ти відчув і знаєш, що українці в Польщі ще не звикли до "іншої" нашої молоді.

П.: О так, справа контакту, розуміння зрештою досить складна. Я часто здивований, що посеред нас так стереотипно думають. Бачу теж як важко людям второпати про що тут ідеться. Часто треба було приховувати свої справжні думки, щоб хтось не подумав, що деру носа, що корчу з себе чортзна-що, бо мені знагла може захотітися кричати або танцювати. Дуже рідко я відвертий серед українців, бо знаю, що не зрозуміють.

З.: Як люди сприймають вас, які реакції бувають найчастіше?

П.: Здебільшого трактують нас як явище, таке дивовижне й незрозуміле. Був я колись у церкві в Перемишлі. Стою, стою, а хтось підходить до мене й питає, звідки такий я в церкві, коли на мені квітчасті світлі штани. Я, певно, в його очах, як божевільний виглядав.

Знаю, що багатьох думає по-іншому, що вони не аж так обмежені. Скоріше скриваються за маскою. Назовні ідейна форма, а всередині все навпаки. Лише раз удалося мені потрапити на українця, який мене зрозумів. Підійшов і говорив без ніякого здивовання. І це було файне, бо вже надоїли мені постійно вирачені незрозумінням баньки інших. На те я людина, щоб бути собою.

З.: А як реалізується в тобі походження? Як те, що ти українець впливає на твою поведінку, ідеї?

П.: Те, що я українець взагалі не обмежує мене. Воно скоріше допомагає. Між своїми перебувати труднуватого, бо боюся за свою автономію. Не приваблюють мене ці імпрези, розмови, Служба Божа. Все одні й одні, незмінні. Фольклор у поганому виконанні доповнює картину. З тим всім дуже важко. Спершу шукається всього між

своїми. Передусім прагнень, стремлінь, бо то якось так і є. Час минає і виходить, що твої ідеї чужі й незрозумілі. Відходить найчастіше шукати між іншими, жаліючи, що нема цього в нас.

З.: Що ж говорять батьки, сім'я?

П.: Починають від "критики" одягу. Пізніше приходить крик, що хочемо втекти від традиції... й подібне. Батьки роблять усе, щоб на них не закінчилося, але все - таки, може бути, підготовують свій похорон, бо не знати, які будуть наслідники. Не мають на те впливу, зрештою, не вірю в їхню щирість. Усе є форма, зовнішність. Немає в них справжніх почуттів, відвертості. Те, що говорять а те що роблять: зовсім відмінні справи. Виховують нас на засаді протиставлення, бо так найпростіше. Щоб тільки не уподібнитися.

З.: Що думаєш про майбутність? Так загально.

П.: Хочу, щоб на Землі не було війн, щоб не було держав і народів. Будуть люди. Війни, все - таки, хіба, будуть, бо люди дивляться тільки на себе. Хтось з боку вже не існує.

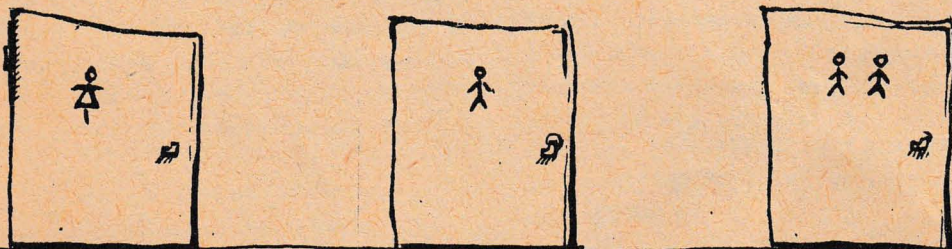
З.: Хоч прагнеш до одного людства та говориш найчастіше по - українськи, цікавишся також культурою України, береш участь в імпрезах нашого середовища. Як це погодити?

П.: Так, так воно й є, бо все це є щось іраціональне і я неспроможний протиставитися.

З.: Дуже дякую за цікаву розмову.

Розмову вів Б. Гук

Задовольняючи прохання нашого товариша, його прізвища не подаємо. Воно відоме редакції.

МАРІЙКА СЕНЬ

МАРІЙКА СЕНЬ – студентка III курсу хімії Гданського університету. Досі не друкувалася і тому з великою присмістю презентуємо кілька її віршів. Марійка по-жіночому чутлива, тонка у світосприйманні. На сьогодні вона бунтівлива, протиставляє себе й свою дійсність "старим павукам". Ба-а-а-а-а, щоб так було й надалі. Щастя Тобі!

Пісня безумної

Співати.

Життя в руки брати, щоб не тікало,
не лишало.

Співайте, люди.

Не хочете.

А я на крилах полечу,
Відкрию небо, сонце побачу,
Згори гляну на світ цей поганий!
Як вони дивляться на мене.

А я не хочу,
Мені запізно...

Слухати!

Слухайте, люди!

Не хочете.

Колись горів вогонь
Не знать кому, не знать чому.
Ти шукав води поруч мене.

Не знала в котру воду кинути себе
Та випалила собі думу...
Потім не було вже нічого

Стояла, мов порожня перегоріла піч,
Яка вчч так лінива, що дивиться навіть
не поруч...

Співати...співати...

Любов?

Вона робить з мене глечик...
на чужі сльози, на тяжкі хвилини чужі
А ти кидаєш свою журбу, свій плач
в чужу душу
і кажеш, що тобі легше...

Чорний кіт перебіг мені дорогу
чорний кіт, чорне життя...
щоб не сказати чорна любов
чорне кохання...

Рвуся!

...на дрібні ниточки
доки старі павуки
не зроблять з мене павутиння
і почеплять його над вашими головами
Чому ніхто не бачить павуків біля мене
Чому пишу?

Це просто боротьба за мій шовк

Батькові

Пісне

залиши мене саму
не клякай переді мною
А ви так не дивіться
Тут нічого цікавого
це тільки щастя яке мене
яке мене лишає

Думки

лишіть мене саму
не кру-ляйте біля мене
А вам тут нічого шукати
це тільки я та горе
яке мене давить

" ВИЗРІВАННЯ "

Звідкіля в нас береться оце українство ?
Таке питання чи не найперше ставиться в роз-
мовах. Бо воно справді ж: звідкіля?...

Тому теж редакція " Зустрічей " запрошує
до описання " доріг до свідомості ", - " Виз-

- ривання " - на сьогоднішнього українця.
Цікаво почути, чи воно було засвоєне в хаті,
чи давалося в школі, чи ішло якось самотужки,
в громаді, при зустрічах, чи може одним - еди-
ним словом когось. Пишіть - шановні друзі, про
свої дороги, про своє ставання - визрівання.

ДО ТРЬОХОТИХ РОКОВИН ВВ. "ТРАКТАТУ ПРО ВІЧНИЙ МИР" (МИР ГЖИМУЛТОВСЬКОГО)

Для історії України новітня доба /звуть її також "козацькою"/ це доба героїчна, доба незвичайних спалахів, підйомів і крутих поворотів. Визначають її дати - символи, хоч як завжди в історіографії, все йде спір за правильність такої чи іншої періодизації. В переліку оних дат необхідно подавати : 1569, 1596, 1620, 1648, 1654, 1658, 1667, 1686, 1709, 1764, 1775. Всі вони означають бурі, хуртовини, надії, провалені проекти, ріки сліз.

Україна здебільшого не рахувалась на міжнародній арені як потуга. Історія визначала нам місце плацдарму для боротьби інших, сильніших народів і держав. Збігнєв Вуйцик говорить, що крім повстання Богдана Хмельницького, Україна не була великодержавою, підметом політичного життя. Проте в її кровообігу якже інтенсивно пульсувала кров.

Повстання, що розпочалося 1648р. розкрило перед Україною незвичайну перспективу: приміститись поміж трьома державами Сходу Європи - Річсполитою, Московським Царством та Туреччиною. Приміститись, за словами Івана Крип'якевича, як чинник, що доведе до зміни політичної карти цієї частини нашого континенту. Саме в цьому лежав шанс Хмельницького, в цьому, як згодом показалося, було його велике прокляття. Сили України виявилися заслабими для самостійного побороення Річсполитої. Треба було шукати союзників. Хмельницький а за ним інші гетьмани, по-різному довершували цього, й різні це мало наслідки для долі України, хоч в остаточному результаті довело до її спустошення.

30 січня 1667р. підписано в Андрусові перемир'я між Річсполитою та Московією. Сан-

кціоновано в ньому поділ України поміж цими двома державами. 1 травня 1686р. підписано в Москві "Трактат про вічний мир", ширше відомий як "Мир Гжимултовського", який увіковічив "постанови Андрусовського перемир'я".

В російській частині України, "Гетьманщині", життя попливло відносно стабілізовано. Оформились суспільні прошарки, кращав стан господарства, відновлено торговельні відносини з іншими країнами. Польська частина - Правобережжя - на довгі роки обернулася прахом. Виселено людність, поруйновано села, міста. Колись "обітована земля", колиска української козащини стала пустинню.

Нижче передрукуємо в перекладі на сучасну українську мову фрагменти передмови Самійла Величка до його "Сказання о війні козацької" /Літопис Величка/. Нехай вони хоч, почасти змальовують наслідки війни, руїну рідного краю бачену очима патріота, що "серцем і душею" болів над долею Гатьківщини.

Передмова до читача.

Чи ж може бути щось більш, цікавій людській вдачі крім тілесних похотінь, так корисне й миле, як книжне читання й знання минулих історій та людських справ. Чи ж і хворим може щось так скоро подати ліки, як цей же книжний, з прикладами й увагою вживаний, медикамент. Я й сам зазнав того, коли в скорбі, що трапилась мені, до книжного читання й слухання /розповідей/ возляг та від них довідався про минулі всілякі людські пригоди і скрути. Вчився я від них і мої лихопуття терпеливо переносити, слухаючи того, що написано: "в стражданні вашому скріпиться душа ваша". Уважно слід-

куючи за літописними та історичними писаннями і діяннями інших народів, побачив я в них пояснену й долею незатьмарену їх славу. Наших же сармато - козацьких предків, такі - самі як і іноземних, військові пригоди давніх часів і століть, лицарські почини й богатирські дії, побачив я без описання та пояснення. Власними писарями залишені були вони без належної уваги та плачем нікчемних лінощів були прикриті. А якщо, з отих давніх писарів слов'яно - козацьких і залишив хто - небудь щось гідне пам'яті, провіхньому часі бувши дії, то залишив тільки для себе в реєстрику дуже шуплому і короткими словами. З цих же причин того, що постало, як відбувалося і як кінчалося жодних не з'ясували обставин. А якщо, отим нашим предкам козацько-руським, щось гідне похвали знайтися може, то не в наших лінивих, але у іноземних: грецьких, латинських, німецьких та польських історіографів. Тих же істориків не тільки пояснити і на козацьку мову перекласти важко, але й роздобути в Малій Росії неможливо. І як мертвій плоті без особливої Божої благодаті, не можна воскреснути, так і без свідчень та літописних описів навіть люботрудивій людині не під силу / а це ж для чисель слави цього світньої / вияснити й письмом передати. Тому і я, не ради лінощів яких, але через брак літописців діянь козацьких, наслідуючи лінивих давніх писарів, славні і великі діла воєнноводців своїх, в часі того як проходили, через недбальство, без описання залишені, не торкнув я писати. Побачив я однак ті роки, коли шведська військова потуга в Польщі й Саксонії гостювала. За монаршим їх Царського Пресвітлого Величства указом, з військом допоможним малоросійським, поляками на шведа пришикуваними, проходив я тогочасну, що від Корсуня і Білої Церкви, Малоросійську Україну, потім на Волинь, в Руське князівство до Львова, Заюстя, Бродів і далше мандруючи, бачив я численні міста й замки обезлюднілі. Пусті вали, колись людським трудом, неначе гори та холми висипані, і тільки звірям дивним за прибіжище і сховище вони правили. Натомість мурі, як ті в Човганську, в Константинові, в Бердичові, в Сокалю та скільки їх там не стрічали ми на нашому шляху в військовому поході. Бачив я одні малолюдні, другі зовсім спорожнілі, розорані, що до землі прилипли, запліснявілі, непотрібним зіллям порослі і лише зміями та всіякими гадуками і червами, які гніздилися в них, сповнені. Поглянувши це, побачив я просторі тогочасні україно-малоросійські поля і розлогі долини, ліси й обширні сади, прекрасні діброви, річ-

ки, стави, озера запустілі, мхом, тростиною і непотрібними чагарями зарослі.

Поляки жалючі втрати України тогочасної, райом польського світу в своїх універсалах її назвали й проголосили. Тому що вона до війни Хмельницького була мов друга земля обітована, молочними ріками, киселевими берегами була. До того побачив я в численних місцях людські кості, сухі й оголені, тільки неба прикривалом прикриті. І сказав я подумки : хто ж це є вони? Надивившись донесочу тих всіх порожніх й мертвих, поболів серцем і душею, що прекрасна й всіма благами перед тим надарована земля й вітчизна наша УкраїноМалоросійська, на подобу пустині Богом тепер є залишена. І славні предки наші, що її населявали, невідомими являються. А ще й запитав про це численних старих людей, чому сталося так, через які причини й ким спустошена ця земля наша? Але не одноголосно відповідали мені: один так, а другий інак. І не міг я зовсім з їх незгідний розповідей довідатися про падіння й запустіння цієї нашої тогочасної вітчизни /.../, за бідністю, найбільше /як вище сказано/ козацьких літописців, важко було діяти всіляких відомостей і правди. А до цього ще й згаданих авторів історії неістинні в написаному, /з ким не погоджуюсь і я / бо - як написано: кожна людина неправдою блудить. Ти ж ласкавий читачу і правди любителю все те мені прости і оправдай своєю ласкою, на що покійно уповаяю. І взаємно, того від Найвишого Господа й Усетворця дочасних і вічних благ, від серця і всесправедно бажаю.

Істинний Малої Росії син, тобі, читачу цієї ж вітчизни, всіх благ завжди бажаючи, брат і слуга Самійло Васильович Величко, колишній Генеральний Гетьманської Канцелярії канцелярист Війська Запорозького.

Примітка : У XVII - XVIII ст. для означення України вживалося різних назв, м. ін. Русь, Україна, Козацька Держава, Край Козаків, Малоросія тощо. Брак самостійного державного життя доводив до стану перманентної зміни назви. Самі українці також не мали устійненого називання рідного краю. Козаччина, як суспільна верства, що завоювала панівне становище в Гетьманщині шукала власних історичних традицій. Звідси й береться окреслювання себе сарматосами, сармато-козаками. Варто нагадати, що невідомий автор "Історії Русів", на початку XIX ст. гостро протиставлявся називанню України - Україною. За більш правильне вважав форму Малоросія . Підготували до друку Богдан Гук та Мирослав Чех

ОХОРОНА ПАМ'ЯТОК

Основною проблемою цієї статті є стан та охорона пам'яток української церковної архітектури в Польщі. Територія Польщі — це місце, в якому зустрілися та мирно співіснують дві великі культури: візантійська та латинська. Їх своєрідним сплавом на архітектурному ґрунті являються пам'яткові церкви, неповторні своєю красою й мистецькою вартістю. Незавидний стан цих церков і є причиною написання цієї статті, бо ж вони, це частина нашого минулого й нашого майбуття. Не можна про них забути не лише нам українцям, але й усім громадянам Польщі, які знають, що це таке історична спадщина.

Після II Світової війни ніхто надто не цікавився церквами. Шойно в 1956 р. при центральному Управлінні музеїв засновано Відділ 666, який провів перший аналіз стану існуючих пам'яток церковного мистецтва й поставив питання про їх охорону. З того року почалася якась більш планова робота, та її наслідки поки що ледь помітні.

У 1983 р. створено Комісію охорони пам'яток церковного мистецтва, яка існує при Товаристві опіки старовини. Її роль та завдання дуже широкі. Найважливіше тут те, що в міру своїх можливостей веде вона реставраційні роботи й інформує громадськість про стан пам'яткових об'єктів.

"На наших очах гине оригінальна галузь українського народного мистецтва — церковне будівництво. Зуб часу й стихійні нещастя невлітими. Ще більше шкоди наносить дух часу. Руїнуються навіть найкращі зразки архітектури. Пропало вже безліч надзвичайно важких для історії українського будівництва пам'яток. З року на рік бідніше й не здаємо собі справи з цього.

Тому спільно треба досліджувати кожний, навіть не дуже показний і помітний зразок архітектури, щоб бодай таким способом зберегти його вигляд. Кожний з цих зразків може кривити в собі якийсь причиною до історії форм чи конструкції, та, досліджений, може знайти відповідне місце в історії нашого будівництва."

Цими словами починав у 1937 р. д-р Рудницький свою роботу "Українські дерев'яні церкви."

Не місце тут вихвалити красу й оригінальність української архітектоники. Треба однак сказати, що вона, це — без перебільшень, най-

більш багата мистецькими та технічними проявами група серед дерев'яного будівництва усіх народів Європи. Дерев'яні церкви називають часто "перлинами архітектури". Їх можна порівняти з відповідними дерев'яними спорудами у Норвегії, та такими ж храмами в Індії та Китаю. Це хіба допомагає усвідомити, яке місце належало б їм відвести в європейській культурі.

На наш погляд усі дерев'яні церкви в нашій країні мають ряд спільних рис, що свідчать про їхню приналежність до староукраїнської архітектури та культури періоду Київської Русі й наступних століть.

У нашій країні дерев'яні й муровані церкви виступають вузькою смугою вздовж східного й південного кордону Польщі, на території давніх воєвідств: Білостоцького, Люблінського, Ряшівського, Краківського. В найгіршому становищі опинилися церкви давнього Ряшівського воєвідства.

Р. Бриковський подає, що до вибуху II Світової війни на території пізнього Ряшівського воєвідства було 529 церков, в тому числі 374 дерев'яних. На початку 70-их рр. залишилось всього 191 церква. Між ними 30 церков в дуже поганому стані.

Як видно, втрати в роках 1939—1972 складають цифру 220 церков, і це лише на території одного воєвідства. Слід підкреслити, що за час воєнних дій і до 1947 р. було знищено тільки кільканадцять церков. Більшість утрат припадає на час від виселення з цих земель українців.

На території давнього Краківського воєвідства частина церков не зазнала девастації й пошкоджень, тому, що перейшли під опіку римокатолицької Церкви.

Найкраща ситуація була на білосточчині. З 1839 р. /тобто від скасування уніятської Церкви царським указом/ усі церкви належали православної Церкві, яку пізніше визнала й Польща.

У 1956 р. у Кракові відбулася сесія істориків мистецтва, присвячена проблемі нищення церковної архітектури в Польщі.

В одній із статей писалося:

"Cerkwie opuszczone i niezabezpieczone, pozabawione zupełnie użytkownika są tym samym bardziej narażone na dewastację i zniszczenie. Dostarczają one (...) materiału

budowlanego lub opałowego wszelkim przygodnym "oplekunom", zwłaszcza gospodarstwom PGR, na których terenach znajdują się. Niszczone bywają często na skutek poszukiwania ukrytych w nich jakoby "skarbów" (...), obiekty te przez szereg lat nie są remontowane, są tak długo eksploatowane dopóki ich stan nie zagraża bezpieczeństwu. Potem są beztrasko rozbierane. Za ten stan rzeczy dużą odpowiedzialność ponoszą przede wszystkim gospodarze terenu, Rady Narodowe, które nie potrafiły temu zapobiec. Opanowanie sytuacji leżało w mocy Powiatowych Rad Narodowych, zwłaszcza Wojewódzkiej Rady Narodowej, a świadczy o tym choćby fakt, że do akcji rozbiórkowych w sąsiednich powiatych województwa krakowskiego (gorlickie, nowosądeckie) potrafiłono nie dopuścić. Największe nasilenie rozbiórek skoncentrowane było w trzech, położonych obok siebie powiatach: leskim, sanockim i ustrzyckim. W dwóch pierwszych istniała i działała wybitnie zła wola, która cechowała właśnie członków poszczególnych Prezydiów PRN. Referenci do spraw wyznaniowych brali często osobiście udział i kierowali akcjami rozbiórkowymi lub je inspirowali (...). Przykład Rad Narodowych pociągał za sobą różne instytucje, przedsiębiorstwa. (...)

"У серпні 1956 р. відбулася нарада в Рязові. Були присутні представники ЦК і ВК ПЮРП, МВС, міністерства культури і мистецтва. Спеціальним наказом заборонялося розбирати церкви.

Проте наказ аніскільки не допоміг, а наша культура з кожним роком бідніла на дальші споруди. Восвідський консерватор не міг нічого вдіяти, треба було боротись за окремі об'єкти.

У 1973 р. Рада охорони пам'яток культури Б'єсладського округу боролась за кільканадцять церков, які їхні "опікуни" хотіли знищити, бо названі тенденції й надалі проявлялись на практиці. Прикладів багато. Нещодавно, у 1980 році, навесні, назавжди зникли чотири церкви. З трьох дерев'яних дві розібрано /Льтовиська, Панішів/, третя згоріла, а муровану висаджено в повітря. У травні 1984 р. згоріла дерев'яна церква в Залужу; в червні дзвіниця з XVIII ст. в Залужу, в червні дзвіниця з XVIII ст. в Махнові. Уся робота, яку здійснила після 1956 р. Центральна восвідська реставра-

ційна рада була лише краплею в морі потреб.

Виходить, ситуація в ділянці охорони пам'яток давнини погана. Мандрючи землями південно-східної Польщі з кожним роком натрапляємо на порожні місця, де колись стояли церкви. Деякі зовні гарні, та середина — хоч плач. Наприклад храм у Вербиці. Він зазнав великих пошкоджень інтер'єру, бо ж правив за склад хімічних добрив.

Бувають святині, які "пережили" татарські набіги, повстання XIX ст., I і II Світові війни. Чи тепер зникати їм з лиця землі?

Гинуть не лише церкви, а й неповторні своєю простотою і красою селянські українські хати, кладовища з прекрасними зразками каменярства. Не допомагає державний указ про охорону пам'яткових цвинтарів. Безпорадно розводять руками представники різних зацікавлених установ.

І знов не стало нас, українців. Звичайно, не все вдається врятувати; не все, що старе має свою історико-пізнавальну вартість, але те, що можна зберегти й що того варте — зберегти треба. Наш історичний родовід не може бути нам байдужий. А захист історичних цінностей — це моральний обов'язок кожної культурної людини.

Андрій Степан

МАР.ко'86.

Отже перерва поміж окремими поколіннями. Кожне витворює свій "етос". Глибше чи більш поверхово він заторкає певне число представників даної генерації. Досвід цього "етосу" залишається в матеріальних засобах, або в нематеріальних. Матеріальні це папір, знімки, фільми, звуковий запис, тейпер й комп'ютер тощо. Нематеріальні, це спогади, пам'ять і подібне. У нас досі так велося, що нематеріального було найбільше. Матеріальні, це згадавши найбільш відомі: "Молодіжна сторінка" "Нашого Слова" та "Апатриди", деякі надруковані спогади, репліки на зауваження / звичайно в "Н.С."/ Інші надбанні існують в далекому запіллі /розумію значення слова /. Дійти до них якже важко. А говорити про аналіз, осмислення, ...гей,гей.

Розкритикували в "Зустрічах" фольклорність українського життя в Польщі. Накинулися на це як найвиднішу позначку нашого вияву. А в "сальонах" прогомонило: куди ж це братики претесь? Ми такими ж були, і в нас теж подібне було. Не заперечим. Саме так воно й було. Ще й досі так буває, хоч студенти не зацікавлені таким, і сердешні, про таке не чули і тут приходимо до вузлової проблеми мого слова: потреби інформації.

Попалося, як брати наші говорять, Андрієві Марушечко в сальонах за його задиркуватість. Буквально засудили його найвидніми присудами, мовляв, не сиди заїхав з претензіями. В переліку художнього життя чи краще сказати б, в переліку культурного й інтелектуального життя українців в Польщі показав своє незнання, невігластво просто. Боронити було важкувато. Справді не так воно безбарвно виглядає, як інколи здається. Трохи понишпорити по газетах, журналах, трохи прислухатись, а виходить, що не так воно то бідно. Проте хотілося б сказати, Анцрій висловив поширений погляд серед нашої студентської громадськості. Воно бачить це, що видно в пресі, що там обговорюється. І це в цій центральній, найбільш відомій. А то з того боку щось гримне, а це з тої сторони хтось вистрелить. Струшаються українці в Польщі. А так хотілося б нормальної бесіди, врівноваженого обговорювання, як мовить мій друг. І це не карликовість, а відбій психіці, що "аки вовк" вис за зви-

чайністю, щоб хоч трохи спокою, трохи місця серед живих, європейських народів. Українці просто зачитуються кожною статтею, в якій говориться про них. Українознавчі книжки миттю зникають з книгарських полиць, потім завзято дискутуються. Це тому, що в них скрито хоч трохи відомостей про минуле й сучасне їхньої країни. А це для прискорення ритмики серця. Неначе реанімація, і так вже друге покоління. На здоров'я!

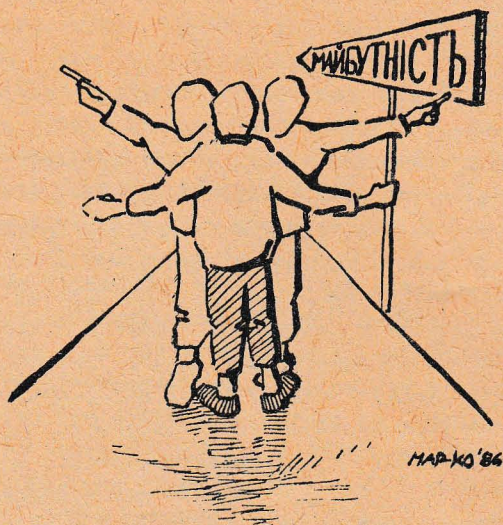
Вернімося до Андрієвих слів. Отож, справді, маємо до діла з гуртком молодих митців, що намагалися та й ще намагаються створити наше художнє середовище. Зрештою сигналізовано це в "Зустрічах". У нашій громаді відчувають вони самі браки, що утруднюють їхнє життя й спроби здійснити задумане. Крім відкинення, до певної міри, того, що видно, вони просять про нормальне сприймання своїх побіт, про дискусію. І хоч для середовища /яй, яке слово/ художників справді важко говорити про певну лінію розуміння, мовляв, школу, таке почув і з таким згідний. Натомість літературалрам /так, вони таки в нас є / можна говорити про продовження, певну послідовність. А справді, мочу взяти деякі збірки, мочу взяти "Гомін", "Український календар", "Нашу культуру" і безсмертне "Наше Слово" та й вчитуюсь. Над лічком на полиці поклав собі "НК" з Остапа Лабського "Топографією душі". Якже я читаю!... "Голова-велика держава"! Водай би її не було такої! І таки повзати не хочеться, хоч ця проклята еволюція невпинно йде вперед. І собі, на зразок Остапа Лабського /добродія додам, по-галицькому, "по-нашому" /, кредо вивіршую:

" Інколи думаю
а це велика хвороба "

Сидів було на одній із наших молодіжних бесід. Прислуховувався до голосів, дещо приймав для себе, дещо пускав мимо вух. От, сказати б, звичайнісінька гутірка про наш "тутопольський" український талант. Ішли проблеми рейдово-охороннопам'яткові, маланково-шевченкоакадемічні, куттєві хатково-зустрічєві. І, знаєте, ні разу не впало слово про наше відношення до материка. Ні разу не говорилося про події "там". Почувся я серед, як говорить один мій білоруський знайомий, індіанців, тутешніх. Подумки прошептав, що воно добре, що

про нас, що тут наші турботи. Тільки де ж це віднесення, куди ж воно? Адже так не можна! І тоді прийшов до думки, що треба співзвучно, що треба відкликатись, що необхідно відгукнутись. Якось не міг я прийняти до свідомості, що у нас тут скінчено, що перелік проблем повторюваний вже поколіннями, а ми тупцюємо, а ми в одному місці. О, як же я дякував Романові Лубківському за це одне речення на останньому З'їзді письменників. Як же пригодилося воно! Бо нам, братці, треба співзвучно! Прислуховуватись до себе взаємно і подавати свої голоси. Лубківський домагався нашої присутності там, на Україні, а я за ним скромненько постулюю про їх присутність тут, у нас. Нехай і для них знайдеться місце в наших дискусіях, в наших розмовах і в наших "Зустрічах".

Микола

ВРОЦЛАВ | 78 МЕТРІВ ВЕЖІ НА ЦЕРКВІ СВЯТОГО ХРЕСТА

З давніх-давен говориться про вроцлав'ян якось тенденційно, з "ухилом".

Звичайно, говориться те й тамте. Балачка на цю тему йде якось безплотно, з зітханням сплячки, або вибухом підвалин для неврастєнії.

Дійсно, говориться те й тамте, але майже ніколи не забувається додати при такій нагоді оцього магічного: "нічого не діється."

Чи це справді так? Ану, спробую дещо про це сказати.

Правда, що самі вроцлав'яни, коли їм поставити питання про роботу коло культури починають неспокійно крутитись на своїх корпусах і відповідають, не забувши зітхнути: "ну, нічого не діється! Людяги ще ту святу Літургію послухають, ще на Маланку зійдуться, а далі... далі то й не сказати. Ні, не хочуть вроцлав'яни творити культуру, ні чичиркнуть у бік тієї дивовижної принцеси".

Згодом мій вроцлавський співбесідник каже таке: "Розумію, хай старше покоління вже в своїх хатоньках прекрасних відпочиває, пора вже їм згадувати свою юність. Вони не проспали своїх творчих літ, зате їхні дітоньки, які говорять або не говорять по-українськи й визнають своє походження не лише при сповідаль-

ниці, вповні відчувають у собі цвітіння весни. Виходить - не проспали. Підтвердженням моїх слів хай буде виступ-слово одного з вроцлав'ян. Це було взимку цього року. Багато з нас чуло в Варшаві, як цей представник прохально-поважно говорив: "Та висилайте своїх діячів до Вроцлава. Треба показати культуру!"

По-правді з того часу ніхто з "закордонних" діячів до Вроцлава не приїхав, згадати можна лише Ігора Щербу, якого відвідини мали трохи інший зміст, але коли б навіть збулись слова якого вроцлав'янина, то я таки сумніваюсь, чи такий факт зрушив би холодний спокій вроцлавських українців. Ледве чи не кожен з них сподівається /вже здавна/ наступу, який мав би на меті втягнути його у ряди людей культури. Адже, інтелегентом /українським! / і без того можна себе назвати. О ні! Це надто проста дорога, щоб применшити вороже наставлення до культури вроцлавської молоді, саме про неї тут балачка.

По-суті важливе і те, що багато вроцлав'ян, тих трохи старших, дійшло рівня-звання: український інтелегент на ділі. Тому є підстави, щоб кожному наступаючому кинути межі очі тим магічним словом: "інтелегент". А опісля "старий козарлюга" ще докладе:

"Я інтелегент! Тобі, брате-сестро треба покінчити з дурництвом, дорости, щоб можна було провести зі мною балачку на ділі." От і масте! Тепер такий хтось, що попався під ці слова, ховає сором'язливо вуха, підіймається на котрийсь поверх свого хмарочоса. Пам'ятаючи наказ батьків, зачинає вікна, дірки. Потім вже бере українську книжку і... ну!, і набирає, слинить, втуптує культурницьку січку. А в хвилинах передишки для розуму - мріє. Замріюється до болю про... вечірку десь на приватній дачі. Там за кавою, за вином "Цінзано" відбуваються відверті дискусії про...українське, о!, і він колить так... мріє юнак."

Ще трохи й я б подумав, що у Вроцлаві йде підпільна робота. От і пошився б в дурні. А взагалі, коли я так слухав мого вроцлавського товариша зовсім несподівано для мене, я почув якийсь ескіз мене огортаючої симпатії, що пливла безперервним руслом у напрямку вроцлавських облич. Я поїхав до Вроцлава.

Не скажу тут сьогодні, скільки я нахотівся по вулицях міста, скільки нудьгував у домівці /по вул. Руський 46 а/, як рев-

но молився у гарній вроцлавській церкві, скільки балачок записав на плівку /в мене завжди магнітофон під майкою/.

Не напишу також про стан моєї душі.

А опісля прийшов момент, коли я все зрозумів:

Браття! - Вроцлав і тамтешні українці це самостійний алмаз на тлі нашої культури! Ледве чи не всі вроцлав'яни це багатопверхові індивідуальності, закріплені шкаралупкою відчуття власної вишості серед хаосу мені подібних невігласів з дитячими амбіціями. Виходить - індивідуальності не говорять з масами. Звідси й виходить мій клич до всіх нас у Польщі: якщо вже почувш, брате-сестро, що ти індивідуаліст з ясним нарисом обличчя, тоді бери хату і до Вроцлава. Тільки там знайдеш розуміння себе, тільки там сусіди мудро покивають головами на знак розуміння. Минуть роки, а ти затеоретизуєшся за вуха й нарешті вповні почувш, що ти не шарак...

Зберігаймо національні курорти!!!

Роман Крик

ПОШТА "ЗУСТРІЧЕЙ"

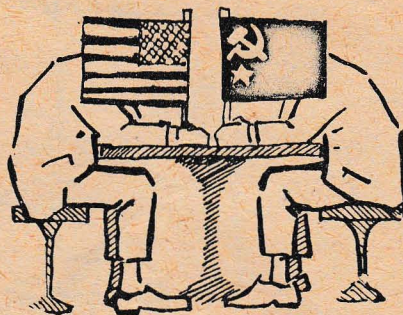
ють в сучасній естрадній музиці. Справді, я за чистоту жанрів! Може хтось дорікати, що мовляв, народна пісня, це вже готовий репертуар, його тільки сяк - так осучаснити і є українська поп music.

Здається, що й у випадку "Хвилі" працював цей анахронічний стереотип.

"Орден" на відміну від "Хвилі" є не тільки виконавцем, але й творцем свого репертуару. Музичний бік пісень, їх аранжування, звучання ансамблю визначають не лише композиторські здібності - важливим є якість електро - акустичного обладнання, а воно, здається, непогане. Музика "Ордену" беззастережно вписується в наличник поп music. Їхній концер записаний на "Ярмарку" '85" був прозорим доказом як важко вписується рокова стихія в нашу психіку. Композиції здаються бути мало експресивними, музика надто монотонна, відчувається брак ясно усвідомленої музичної концепції. Хоч, це підкреслюю, ансамбль звучить цілісно й встигнув випрацювати свій фімбр. Зовсім несприйнят-

ливими є "тексти", які виспіває вокаліст. Це якесь "футуристичне" накопичення слів без зв'язку і змісту. Ще гірше враження створюється від жакливого, лемківсько - українського суржику яким написано ці нещасні "тексти". Цей бік творчості "Ордену" вимагає негайної, радикальної зміни. Не мушу пояснювати, які естетичні втрати сталися за причиною, напевно хеппенінгового, концерту "Ордену".

ВІП

МР.КО'86.

